Hämeenlinnan hallinto-oikeuden lausuntopyyntö asiassa Maa-aineslain (555/ 1981) 4 §:n mukainen maa-aineslupapäätös 3.9.2026 § 5

YMPLTK 18.11.2026
738/11.01.00.03/2025

Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen on valitettu Äänekosken kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen 3.9.2026 (dnro 738/11.01.00.03/2025) antamasta maa-aineslupapäätöksestä. Hämeenlinnan hallinto-oikeus on 21.10.2026 päivätyssä lausuntopyynnössään (2857/03.04.04.04.24/2026) kehottanut Äänekosken kaupungin ympäristöpäällikköä saapuneen valituksen johdosta:
1. antamaan lausunnon; ja
2. liittämään asiakirjoihin jäljennökset valituksenalaisen päätöksen perusteena olevista asiakirjoista.

Lausunnossa tulee antaa:
a. selostus asiasta; ja
b. vastata oikeudenkäynnin osapuolten esittämiin vaatimuksiin, niiden perusteluihin sekä lausua esitetystä selvityksestä.

Valittaja on 5.10.2026 päivätyssä valituksessaan vaatinut hallinto-oikeutta kumoamaan kokonaisuudessaan Äänekosken kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen 3.9.2026 (dnro 738/11.01.00.03/2025) antaman luvan maa-aineksen ottamiseen. Valittaja on kertonut täydentävänsä valituksella aiemmin maa-aineslupahakemuksen kuuluttamisvaiheessa toimittamaansa mielipidettä. Mielipiteessään 14.5.2026 valittaja on vaatinut Äänekosken kaupungin ympäristönsuojeluviranomaista

1. hylkäämään Metsä-Fibre Oy:n maa-aineslain mukaisen hakemuksen;
2. ryhtymään valvontatoimenpiteisiin sen selvittämiseksi, onko hakija noudattanut maa-aineslupapäätöksessä 16.12.2015 (Dnro 715/10.03.00.11/3.11.2015), maa-aineslupapäätöksessä 21.9.2016 (Dnro 465/10.03.00.11/27.5.2016), maa-aineslupapäätöksessä 10.8.2023 (Dnro 155/11.01.00.03/2023) ja ympäristöluvassa 21.9.2016 (Dnro 466/1101000/27.5.2016) asetettuja määräyksiä;
3. tekemään ilmoituksen syytteen nostamiseksi, mikäli se toteaa maa-aineslain 17 §:ssä tarkoitetun rangaistavan menettelyn;
4. mikäli ympäristölupa määrätään raukeamaan, huolehtimaan, että toiminnan kirjanpitoa ja raportointia sekä lopettamista koskevat määräykset pidetään voimassa.

Lausunnon antaminen asiassa on delegoitu Äänekosken kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisena toimivalle ympäristölautakunnalle. Lausunnon antamiselle on saatu lisäaikaa 23.11.2026 saakka.

a. selostus asiasta:

Äänekosken kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen on 3.9.2026 (§ 5) myöntänyt maa-ainesluvan (dnro 738/11.01.00.03/2025) Metsä Fibre Oy:lle kalliokiviaineksen ottamiseksi. Kyseessä on olemassa oleva maa-

aineksenottopaikka, jossa kaksi maa-aineslupaa sijaitsevat vierekkäin rajoittuen toisiinsa. Toiminnoille on ympäristölupa (21.9.2016, dnro 466/1101000/27.5.2016) louhinnalle ja murskaamiselle. Alue sijaitsee tehdasalueella hakijan omistamalla kiinteistöllä, jonne ulkopuolisilla ei ole pääsyä ilman kulkulupaa (alueelle johtavat tiet aidattu ja valvottu, teollisuusalue rajattu korkeilla meluvalleilla ja metalliaidalla). Haettava maa-ainesten määrä on 73 933 k-m^3, ottoalueen pinta-ala on 2,56 ha. Lupapäätöksellä on kumottu aiemmin annetut lupapäätökset (maa-aineslupapäätökset 16.12.2015 (dnro 715/10.03.00.11/3.11.2015) ja 21.9.2016 (dnro 465/10.03.00.11/27.5.2016), vähäinen poikkeaminen maa-aineslupapäätökseen 10.8.2023 (dnro 155/11.01.00.03/2023) ja ympäristölupapäätös 21.9.2016 (dnro 466/1101000/27.5.2016). Alkuperäiset maa-aineslupapäätökset 2015 ja 2016, sekä ympäristölupa 2016, on myönnetty alun perin Morenia Oy:lle, jolta ne on siirretty Metsä Fibre Oy:lle (jatkossa”hakija”) vuonna 2021. Itse maa-alue on siirtynyt Metsä Fibre Oy:n omistukseen aiemmin, vuonna 2019. Alueen maankäyttö on kaavoitustilanteen ja omistajuuden muutosten myötä muuttunut alkuperäisten lupien myöntämisen jälkeen. Alueelle on hyväksytty asemakaava 2021 ja se on saanut lainvoiman 2023. Asemakaavassa ottamisalue on merkitty teollisuusrakennusten korttelialueeksi (TT). Louhos sijoittuu hyvin laaja-alaiselle Henttalanmäen alueelle, jossa on viime vuosina ollut useita isoja rakennushankkeita ja alueella sijaitsee valtion luvittamien ja valvomien lupien mukaisia toimintoja. Vuonna 2015 myönnetyn maa-ainesluvan mukaisella alueella kalliokiviaineksen ottotoimintaa on ollut vuosina 2016, 2017, 2023 ja 2024. Vuonna 2016 myönnetyn luvan mukaisella alueella kalliokiviaineksen ottotoimintaa on ollut vuosina 2023 ja 2024.

Lupahakemus on laitettu vireille ympäristönsuojeluviranomaisen kehotuksesta, kun vuonna 2016 myönnetyn maa-ainesluvan sallitun maksimiottomäärän ylittyminen tuli ilmi valvonnassa. Luvan hakemisen tarve on syntynyt tästä ylityksestä (myöhemmin ns. ”jälkiluvittaminen”). Vaikka toteutunut maa-aineksen otto molempien maa-aineslupien mukaisella alueella on ollut pinta-alaltaan (2,56 ha) pienialaisempaa kuin mitä luvissa on mahdollistettu (5,20 ha), niin hakija on ottanut kalliokiviainesta syvemmältä, mitä maa-ainesluvissa on sallittu. Tämä on kohdistunut eritoten vuonna 2016 myönnetyn maa-ainesluvan mukaiselle alueelle ja syntynyt ottomäärän ylitys on johtunut tästä. Vuonna 2015 myönnetyn maa-ainesluvan mukaista maksimiottomäärää ei ole ylitetty. Annettua kehotusta edelsi tarkastus alueelle ja selvityspyyntö tilanteeseen johtaneista syistä. Asian tultua ilmi hakijaa kiellettiin maa-aineslain (555/1981) 15 §:n nojalla jatkamasta maa-aineslupien mukaista toimintaa alueella selvitysten ajaksi. Toimien perusteita on avattu jäljempänä valittajan vaatimuksiin annettavissa vastauksissa.

Ympäristönsuojeluviranomainen on myöntänyt hakijalle maa-ainesluvan 3.9.2026 (§ 5, dnro 738/11.01.00.03/2025), jossa alueen jälkitilaksi on hyväksytty hakemuksen mukainen alueen

nykytila lukuun ottamatta alueen jyrkänteitä koskevia turvallisuuden parantamiseen liittyviä toimenpiteitä.

Vuonna 2023 hyväksytyssä vähäistä poikkeamista koskevassa päätöksessä sallittiin alueen luoteisosassa sijaitsevan kalliokannaksen louhiminen turvallisuuden parantamiseksi siten, että louhittu kiviaines käytetään maa-aineslupien viereisen alueen luiskaukseen (pystysuoran jyrkänteen luiskaaminen). Toimenpidettä ei kuitenkaan ole toteutettu, vaan kalliokannas on edelleen paikallaan ja ottoalue avautuu ympäristöön pääasiassa lounaan suuntaan. Lännessä ja lounaassa noin 350-870 metrin päähän ottoalueelta sijoittuu vesistö (Kuhnamo). Valittajan mielipide on sisällytetty lupapäätökseen, mutta valittajan vaatimuksiin ei ole päätöksessä myönnytty (tarkemmat perustelut alla).

b.) vastaus valittajan vaatimuksiin, perusteluihin ja selvitykseen

Mielipiteen vaatimus nro 1 ja hallinto-oikeudelle toimitettu valitus.

Koska asianmukainen ottamissuunnitelma on esitetty eikä ottamisen tai sen järjestelyn ole katsottu olevan ristiriidassa maa-aineslain 3 §:ssä säädettyjen rajoitusten kanssa, on lupa tullut myöntää (maa-aineslaki 6 §). Lupamenettelyssä on arvioitu erikseen, täyttyvätkö maa-aineslain 6 §:ssä säädetyt luvan myöntämisen edellytykset ja voidaanko hakemus hyväksyä. Lupamenettelyllä on varmistettu, että jo toteutunut maa-ainesten ottaminen arvioidaan maa-aineslain mukaisesti. Ylitettyä ottomäärää koskeva valvontamaksu on hakijalta veloitettu vuosittaisen ottomäärän valvonnan yhteydessä keväällä 2025.

Lupaharkinnassa on otettu huomioon alueen nykytila, maisemavaikutukset, ympäristön pilaantumisen vaara, turvallisuus, lainvoimainen asemakaava ja alueen suunniteltu jatkokäyttö. Alueen maankäyttö on kaavoitustilanteen ja omistajuuden muutosten myötä muuttunut alkuperäisten lupien myöntämisen jälkeen. Alueelle hyväksytty Henttalanmäen asemakaava on saanut lainvoiman vuonna 2023. Kaavan mukaisen teollisuusrakentamisen toteuttaminen edellyttäisi louhinnan jatkamista nykyistä ottoaluetta laajemmalla alueella. Valituksen kohteena olevassa lupapäätöksessä ei ole edellytetty ottoalueen täyttämistä taikka maisemointia, sillä nämä toimenpiteet olisivat ristiriidassa asemakaavan mukaisen alueidenkäytön ja mahdollisen tulevan rakentamisen kanssa. Mahdolliset kaavamuutokset ja niiden vaikutus tulevaan maankäyttöön on mainittu jo vuonna 2016 myönnetyssä maa-ainesluvassakin (lupamääräys 20). Ottotason alituksesta ei ole arvioitu aiheutuneen ympäristön pilaantumisen vaaraa, jolloin alueen täyttämistä ylempään tasoon ei luonnonsuojelullisistakaan syistä ole nähty tarpeelliseksi. Maisemallisesti louhosalue nykytilassaan näkyy kaukomaisemassa vähemmän mitä se näkyisi, jos otto olisi toteutettu maa-aineslupien sallimassa laajuudessa.

Alueella mahdollisesti myöhemmin tehtävän, lainvoimaisen asemakaavan toteuttamiseen ja mahdolliseen rakentamiseen liittyvän louhinnan luvanvaraisuus arvioidaan erikseen maa-aineslain

2 §:n 1 momentin 2 kohdan perusteella. Maa-aineslain soveltamatta jättäminen edellyttää, että ainesten irrottaminen ja hyväksikäyttö tapahtuvat rakentamisen yhteydessä ja perustuvat viranomaisen antamaan lupaan tai hyväksymään suunnitelmaan.

Lupapäätöksellä ei siten ole hyväksytty aikaisempaa luvanvastaista toimintaa taannehtivasti. Lupapäätöksessä on ratkaistu alueen nykytilan hyväksyttävyys ja tarvittavat jatkotoimenpiteet.

Ympäristönsuojeluviranomainen katsoo, että asia on ratkaistu maa-aineslain mukaisesti ja päätös perustuu asianmukaiseen arvioon asiassa esitetyistä selvityksistä.

Mielipiteen vaatimus nro 2 ja 3 sekä hallinto-oikeudelle toimittama valitus.
Valittajan vaatimus tutkintapyynnön tekemisestä ei ole maa-aineslupapäätöksessä ratkaistava asia. Tutkintapyynnön tarpeen arviointi kuuluu ympäristönsuojeluviranomaisen valvontatehtäviin, minkä vuoksi asiaa ei ole käsitelty lupapäätöksessä. Ympäristönsuojeluviranomainen oli jo ennen lupahakemuksen vireilletuloa ryhtynyt mielipiteessä esitetyn vaatimuksen 2 mukaisiin valvontatoimiin. Ympäristönsuojeluviranomainen oli tarkastanut alueen, pyytänyt hakijalta selvityksen sekä edellyttänyt päivitettyjen karttojen ja niihin liittyvien tietojen toimittamista. Asiasta tehtiin tässä yhteydessä tutkintapyyntö poliisille.

Ympäristönsuojeluviranomainen on arvioinut tilanteen johdosta tarvittavia toimenpiteitä. Arvioitavina vaihtoehtoina olivat alueen palauttaminen aikaisempien lupien mukaiseen tilaan tai alueen nykytilaa koskevan uuden maa-aineslupahakemuksen käsitteleminen.

Ympäristönsuojeluviranomainen yhtyy valittajan näkemykseen siitä, että toiminnanharjoittajan olisi tullut selvittää luvan hakemisen tarve ennen voimassa olevien lupien vastaisiin toimenpiteisiin ryhtymistä. Koska poikkeaminen oli jo tapahtunut, viranomaisen oli arvioitava asiaa maa-aineslain 14 §:n mukaisena valvonta-asiana.

Toiminnanharjoittaja on toimittanut alueen nykytilaa koskevan uuden maa-aineslupahakemuksen. Hakemuksen käsittely ei sellaisenaan tee aikaisemmasta luvanvastaisesta ottamisesta taannehtivasti sallittua eikä poista siihen liittyviä valvonnallisia, rikosoikeudellisia tai muita oikeudellisia seuraamuksia.

Mielipiteen vaatimus nro 4 ja hallinto-oikedelle toimittama valitus.
Valittaja on vaatinut kirjanpito- ja raportointivelvoitteen voimassa pitämistä lupien päättämisen jälkeen, jotta toiminnasta aiheutuneita haittoja voitaisiin jälkikäteen arvioida.

Ympäristönsuojeluviranomainen toteaa, että kun lupapäätös rauetetaan, kaikki sen velvoitteet päättyvät. Nykyisen luvanhaltijan aikana alueella on louhittu vuosina 2023 ja 2024, joita raportintivelvoite koskee. Toiminnan keskeytymisestä ja myöhemmästä jatkamisesta on ilmoitettu valvontaviranomaiselle.

Lisäksi luvanhaltija on toimittanut viranomaisen pyytämän selvityksen tapahtumien kulusta, ottamismääristä ja muista asian arvioimiseksi tarpeellisista seikoista taannehtivasti.

Raportointivelvoitteen asettamista ei ole pidetty tarpeellisena, koska päätöksessä ei ole sallittu uutta maa-ainesten ottamista. Päätöksen perusteella alueella voidaan toteuttaa ainoastaan siinä määrätyt turvallisuutta parantavat toimenpiteet. Valvontaviranomainen tarkastaa toimenpiteiden toteuttamisen ja alueen lopputilan lopputarkastuksessa.

Hämeenlinnan hallinto-oikudelle toimitettuun valitukseen ja sen pohjana toimivaan mielipiteeseen vastaaminen muilta osin
Ympäristönsuojeluviranomaisen näkemyksen mukaan alueelta on voinut kantautua tavanomaista enemmän melua lupahakemuksessa arvioitua nopeammasta maa-aineksen ottamisesta ja, koska sallittu ottomäärä on ylitetty (on menty alle sallitun ottotason), on alueelta mahdollisesti kantautunut normaalia enemmän melua ylitetyn maa-ainesmäärän käsittelyn osalta. Maa-aineslupien voimassaoloaikana toimintaa alueella on ollut alkuperäisen luvanhaltijan aikaan vuosina 2016 ja 2017, sekä nykyisen luvan haltijan eli hakijan aikaan vuosina 2023 ja 2024. Ylitys on tapahtunut vuonna 2024. Ympäristönsuojeluviranomainen toteaa, ettei se ole vuosina 2023 tai 2024 saanut ilmoituksia haitoista (melu/pöly/muut asiat) nimenomaisesti louhosalueen toiminnasta. Ilmoitusten puuttuminen ei sellaisenaan osoita, ettei haittaa olisi voinut aiheutua, mutta viranomaisen käytettävissä ei ole ollut mittaus- tai muuta selvitystä, jonka perusteella voitaisiin todeta esimerkiksi alkuperäisessä melumallinnuksessa arvioitujen vaikutusten ylittyneen. On myös huomion arvoista, että maa-aineslupiin liitteeksi 27.6.2016 laaditun melumallinnuksen perusteella toiminnan aiheuttamat päiväajan keskiäänitasot alittavat Vna 800/2010 mukaiset raja-arvot louhoksen avaamisen jälkeen, kun toiminta sijoittuu kallioseinämien väliin. Lupien siirtymisvaiheessa Morenia Oy:ltä Metsä Fibre Oy:lle kalliokiviaineksen otto on ollut tässä vaiheessa.

Jo aiheutunutta, mahdollista meluhaittaa ei ole mahdollista millään lupamääräyksillä tai selvityksillä tehdä tekemättömäksi. Aiheutunutta meluhaittaa ei voi jälkikäteen luvittaa ja meluhaitan arviointia ei siten ole lupahakemuksessa nähty tarpeelliseksi. Henttalanmäen alueella ja sen ympäristössä on ollut pitkään vireillä erilaisia mittavia, pitkäaikaisia ja melua aiheuttavia rakennushankkeita. Maa-aineslupien valvonta kuitenkin perustuu vain ja ainoastaan louhosalueella tapahtuvaan toimintaan.

Melun leviäminen: ottoalueelleen neljästä ilmansuunnasta vain yhdestä puuttuu kallioseinämä osittain. Henttalanmäen alueella olevat toimijat sijoittuvat louhitun alueen ympärille pystyssä olevien kallioseinämien ympärille kaikkiin muihin ilmansuuntiin paitsi itään. Ympäristönsuojeluviranomaisen arvion mukaan louhoksen sijoittuessa kallioseinämien sisään, ei louhos ole lisännyt melun kantautumista alueelta muutoin kuin omassa toiminnassa niinä neljänä vuotena, kun siellä on ollut toimintaa.

Hakijan näkemykseen maisemahaitallisista tekijöistä ympäristönsuojeluviranomainen toteaa, että ottoalue on jäänyt puolet pienemmäksi kuin alkuperäisissä päätöksissä on mahdollistettu. 2015 vuoden maa-ainespäätöksen mukainen alue on jäänyt kapeammaksi mitä taaempi vuoden 2016 ottoalue, jolloin se peittää osittain taaempana olevaa louhittua aluetta. Maisemallisesti tilanne on siten suotuisampi kuin jos alue olisi lupien mukaisesti louhittu kokonaisuudessaan. Luvan mukaista tasoa syvemmälle ulottunut ottaminen (0-3,5 m) sijoittuu pääosin louhoksen peräosaan, minkä vuoksi sillä ei ole merkittäviä vaikutuksia kaukomaisemaan. Huomionarvoista asiassa on erityisesti ottoalueen sijainti laajalla teollisuusalueella, joka on hallitseva elementti myös kaukomaisemassa, sekä muuttunut kaavatilanne, joka mahdollistaa alueen merkittävän maisemallisen muuttumisen. Alueen käyttöön ottaminen asemakaavan mukaiseksi vaatii kallioalueen (mäen) louhintaa. Hakija on esittänyt hakemuksessa, että louhoksen nykytaso on alueen jatkokäyttöä tukeva. Kaukomaisema alueella tulee siten mahdollisesti muuttumaan huomattavasti laajemmalla alueella mitä maa-ainesluvan mukainen toiminta on mahdollistanut.

Maa-aineslupien ulkopuoliseen Henttalanmäen ranta-alueen puuston määrään taikka maiseman muotoihin maa-ainestenottoalueen ja vesistön välillä ei maa-ainesluvalla ole ollut vaikutusta, sillä maa-ainesluvan mukaisen ottoalueen rajan ja vesistön väliin jää noin 870 metrin maakaistale, jolle sijoittuu valtion luvittamia toimintoja ja metsämaata. Tämä rantakaistale on muuttunut sitten maa-aineslupien myöntämisen näiden toimintojen seurauksena. Tällä maa-alueella liikkuvien ajoneuvojen tai tehtävien toimintojen sääntely ei liity maa-aineslupiin taikka niiden valvontaan.

<u>Loppupäätelmä</u>
Ympäristönsuojeluviranomainen katsoo, että asia on ratkaistu maa-aineslain mukaisesti ja päätös perustuu asianmukaiseen arvioon asiassa esitetyistä selvityksistä. Valituksessa ei ole esitetty sellaisia perusteita, joiden vuoksi päätöstä olisi muutettava tai se olisi kumottava. Valitus tulee siten hylätä.

Valmistelija — Ympäristöpäällikkö Hanna Ahonen, puh. 0400 893 683
Ympäristötarkastaja Jatta Heikkinen, puh. 0400 545 346

Esittelijä — Ympäristöpäällikkö Hanna Ahonen

Päätösehdotus — Ympäristönsuojeluviranomainen antaa edellä annetun lausunnon asiassa ja valtuuttaa ympäristöpäällikön antamaan Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle sen pyytämät valituksenalaisen päätöksen perusteena olleet asiakirjat sekä hallinto-oikeuden muut pyytämät lisätiedot ja asiakirjat.

Päätös